

Spennende lesning trygt forvart etter to hundre år

Michael 2023; 20: 264–5.

Søndag 1. juni 1823, altså for nøyaktig to hundre år siden, dro de unge legene Christen Heiberg (1799–1872) og Christian Wisbech (1801–69) av sted fra Bergen om bord på en galeas som skulle til København.¹ Det kunne blitt deres siste reise. Først var det plagsomt vindstille. Så ble det et sjeldent overhengig uvær med svære bølger og dårlig sikt. De var usikre på hvor de var da Gilleleje fyr på Sjælland dukket opp. Først mandag 16. juni 1823 kom de i land i Helsingør. Slik ble begynnelsen på en lengre studiereise i Europa.

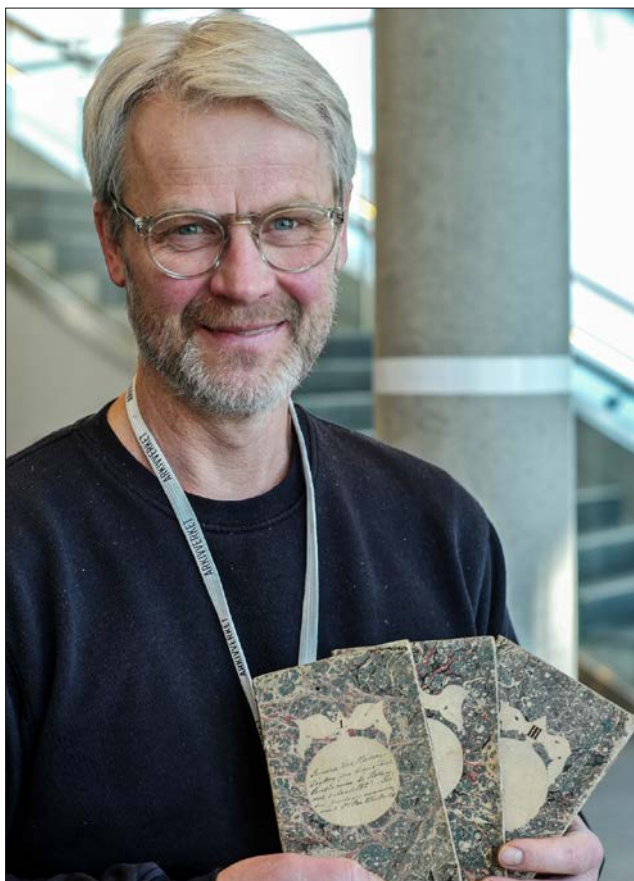
Christen Heiberg, senere kjent kirurgiprofessor i Christiania og medstifter av Det norske medicinske Selskab,² førte dagbok for de to reisende. Da Selskabet feiret 100 år i 1933, kom tre reisedagbøker i gave fra sønnesønnen dr. Christian Andersen Heiberg (1882–1970).

I 2003 hadde Selskabet fortsatt noen eiendeler igjen i den avhendede bygning Drammensveien 44 i Oslo. Da kom det en alarmerende melding derfra. Rotet på ventilasjonsrommet måtte fjernes. Hva var det? Hvilket rot? Noen hadde simpelthen tømt Selskabets arkivrom og kastet skuffeinnhold, papirer og bøker utover gulvet i et vilt kaos.³ Men arkivet ble reddet og ordnet. Det befinner seg nå i Riksarkivet i Oslo.

1 Larsen Ø, Heiberg A. Å legge ut på studiereise – med legene Christen Heiberg og Christian Wisbech til København i 1823. *Michael* 2008; 5: 11–23. <https://www.michaeljournal.no/article/2008/02/%C3%85-legge-ut-p%C3%A5-studiereise-med-legene-Christen-Heiberg-og-Christian-Wisbech-til-K%C3%B8benhavn-i-1823> (11.3.2023).

2 Grøn F. *Det norske medicinske Selskab 1833–1933*. Oslo: Steenske boktrykkeri Johannes Bjørnstad A/S, 1933. Her drøftes blant annet de tidlige legesammenslutningene, derunder Selskabets forgjenger fra 1826, det såkalte Læseselskabet. <https://www.nb.no/items/acfe4ff03266e8821b1b923ff62a7fa?page=0> (11.3.2023).

3 Larsen Ø. Det norske medicinske Selskab – aktør og arena. *Michael* 2019; 16: 351–425. <https://www.michaeljournal.no/article/2019/11/Det-norske-medicinske-Selskab-akt%C3%B8r-og-arena> (11.3.2023).

*Arkivar Per
Kristian
Ottersland tar
imot reisedag-
bøkene fra Det
norske medicin-
ske Selskab på
vegne av
Riksarkivet
10.3.2023.
(Foto: Øivind
Larsen)*

I virvaret på gulvet fant vi de tre reisedagbøkene som vi tok til side for å studere nærmere. Dagbok nr. 3 sluttet litt brått i Bamberg den 2. oktober 1823. Var det mer? Heiberg var først tilbake i Norge i september 1824.⁴

Det var mer! Under leting etter noe annet i Riksarkivet senere fant jeg der en fjerde, foreløpig ubearbeidet notisbok. Nå i 2023, to hundre år senere, ble også de tre små bøkene innlevert. Fire reisedagbøker er nå trygt samlet i Riksarkivet – en tidlig, primær kilde til norske legers utstrakte, faglige reisevirksomhet på 1800-tallet.⁵

Øivind Larsen

4 Larsen Ø, red. *Norges leger 1996*. Bd. 2. Oslo: Den norske lægeförening 1996: 586. <https://www.nb.no/items/da50adc6f2ebe5fe12952e48bf1174fb?page=589> (11.3.2023).

5 Olsen BO. Recreation or professional necessity – the study tours of nineteenth century Norwegian physicians. I: Larsen Ø, red. *The shaping of a profession*. Canton/MA: Science History Publications, 1996: 258–75.